

På kirkebakken

DEN NORSKE KIRKE

Mandal og Holum menigheter

Kontaktblad for Den norske kirke
Mandal, Holum, Harkmark og Skjernøy
Nr. 3 - 2019 > Årgang 65

Ansatte

ØYSTEIN RAMSTAD

Kirkeverge
907 97 670
or293@kirken.no

HENRIETTE M. REIERSEN

Konsulent
38 27 28 70
hr763@kirken.no

ODDVEIG FLATEBØ OLSSON

Undervisningsleder
926 07 913
oo824@kirken.no

TOR MAGNE STOVELAND

Kirketjener Mandal
915 72 516
ts327@kirken.no

BRITT TURID MADSEN

Kantor
976 93 826
bm838@kirken.no

VATROSLAV VUDJAN

Kantor
917 25 567
vv937@kirken.no

EINAR SØRENSEN

Fagarbeider kirkegård
958 56 820
es@kirken.no

PER RAGNAR HARALDSTAD

Prost Mandal prosti
951 08 788
ph946@kirken.no

BJØRNAR JOHNSEN ØYBEKK

Sokneprest Holum
938 85 324
bo393@kirken.no

TANJA SÆVIK HUSBY

Konsulent
38 27 28 70
th844@kirken.no

DIANNE LAUEN SINGSTAD

Konsulent
38 27 28 70
ds277@kirken.no

LOTTE PLOUG

Menighetspedagog
922 32 901
lp886@kirken.no

MARIT RØISELAND

Kirketjener Holum
975 63 230
mr798@kirken.no

TORBJØRN KLOSTER

Fagarbeider kirkegård
402 37 089
tk545@kirken.no

DAG JOHAN BJØRNHOLM

Fagarbeider kirkegård
Vikariat
db555@kirken.no

HELENE LOHNE KRISTENSEN

Prostiprest
38 26 25 88
helenelohnekristensen@gmail.com

EVA MARIE JANSVIK

Sokneprest Mandal
980 81 075
ej788@kirken.no

Tro i hverdagen

Som kirke møter vi alle typer mennesker i alle livets faser og hendelser. Både de store, vakre hendelsene og de brå smertefulle tapene og livsendringene. Mange kjenner det da fint å ha en himmel over livet. De kjenner at kirken er fast og trygg, og et sted der tro og undring blir møtt med respekt. Der viktige hendelser i livet, fra fødsel til død, blir markert på en måte som viser at skapelsens Gud også er med.

I alt vi gjør som kirke møter vi den åndelige lengselen som mange kjenner på, og behovet for å bli møtt blir bare viktigere og tydeligere. Dette nummeret viser mangfoldet i vårt arbeid for Guds rike. – Med himmel over livet.

KIRKESENTERET I MANDAL

KONTAKT

Telefon: 38 27 28 70
post.mandal@kirken.no
kirken.no/mandal

POSTADRESSE

Postboks 210, 4503 Mandal

BESØKSADRESSE

Store Elvegata 33, 4514 Mandal

ÅPNINGSTIDER

Mandag - fredag kl. 10.00 - 14.00

MENIGHETSBLADET "PÅ KIRKEBAKKEN"

OM BLADET

Menighetsbladet "På Kirkebakken" er Den norske kirkes kontaktblad i Mandal kommune og utgis fire ganger i året til alle husstander.

REDAKSJON

Tom Midtbø Dahl
Øyvind Braadland
Ruth Rosland
Nordstrand
Bjørnar Johnsen
Øybekk

UTGIVER

Menighetsrådene i
Mandal og Holum

DESIGN OG TRYKK:

Bjorvand & co AS

Opplag: 7250

GAVE TIL BLADET
3040.07.10852

Neste utgave: 28. november

 facebook.com/mandalmenighet

Sokneprest i Mandal, Eva Marie Jansvik, vil tjenestegjøre i Søgne i perioden 1. september - 1. desember 2019.

PÅ FORSIDEN: Årets dåpsskole for 6.åringer under aktivitetslørdagen i Mandal kirke. Flanellografen fenger fortsatt. Fotograf Karianne Walvick Landås

Kantor Vatroslav Vudjan:

Jeg har i mange år drømt om å komme til Norge

- I flere år har jeg hatt en drøm om å komme til Norge, sier vår nytilsatte kantor, Vatroslav Vudjan. Han er fra Kroatia, er 42 år gammel og har en omfattende og variert bakgrunn og utdanning. - Norge er et så vakkert land! Drømmen min er gått i oppfyllelse, sier Vatroslav entusiastisk.

Vi sitter sammen og spiser lunsj. Samtalen går lett, selv om «Vatro», som han gjerne blir kalt, noen ganger leter litt etter de norske ordene. Vatro har nemlig studert norsk og dansk språk og klarer seg forbausende godt på tross av at han har vært i Norge bare en ganske kort tid. Han røper at han nesten er mer usikker på våre spisevaner enn på språket. Hva legger man på brødskiva som pålegg? Eggerøre på gulosten? Syltetøy på toppen av skinke? Brunost på potetkaka? Vi forsikrer han at det ene kan være like

bra som det andre. Bra kan det også være å bli utfordret litt på ens egne mer eller mindre fastgrodde vaner!

Mange oppgaver i menighetene

Vatroslav er ansatt i 80% stilling og er den ene av to kantorer. Han skal gjøre tjeneste i Mandal og Holum menigheter og begynte i stillingen 1. august i år. Etter hvert vil nok innbyggere både i Mandal by, Holum, Harkmark og Skjernøya bli bedre kjent med

vår nye kantor. Allerede har Vatroslav vært organist på sin første gudstjeneste i Mandal kirke, han har sittet på orgelkrakken i gravkapellet, spilt til gudstjeneste på Holum kirkes barokkorgel og vært med prestene på samlinger på kommunens institusjoner. - Jeg har mange og varierte oppgaver, sier Vatroslav. Orgelet i Holum er et instrument han gir inntrykk av å like godt, ikke minst fordi han selv har en forkjærlighet for barokk- og renessansemusikk og de store mesterne fra 16- og 1700 tallet.

Født inn i en musikalsk familie

Vatroslav forteller at han begynte å spille piano allerede som fireåring. Faren var hornist i orkesteret til den kroatisk nasjonale operaen i Zagreb, og moren spilte klarinett samtidig med at hun arbeidet som advokat. Vatroslav har også en bror som er musiker og spiller gitar og fiolin.

- Jeg er født inn i en musikerfamilie og har arbeidet med musikk i alle år fra jeg var en liten gutt. Kroatia har en lang og rik musikktradisjon, og det er vanlig at elever allerede fra tidlig alder velger å arbeide med musikk, ballett eller malerkunst parallelt med den ordinære skolegangen. Slik har det vært for meg også. Parallelt med grunnskoleutdanningen og det fireårige gymnasstudiet har jeg spilt piano, orgel, sunget og lært musikkteori.

Etter tolv års grunnutdanning valgte Vatroslav å starte på en utdanning innen kirkemusikk i Zagreb, men etter et par år valgte han å hoppe over på teologi-studiet og fullførte en masteroppgave i 2001. Vatroslav forteller at han i denne perioden lurte litt på å bli prest. Imidlertid begynte han å studere musikk ved Musikkuniversitetet i Graz i Østerrike, og etter noen år fortsatte han studiene i Polen ved Musikkhøgskolen Frédéric Chopin i Warszawa og Poznan. Dermed kunne han i 2006 levere en ny masteroppgave, denne gangen i musikk med hovedvekt på cembalo og pianospill. I disse årene var han stadig å finne på orgelkrakken i ulike kirker.

- Selv om jeg hadde en variert utdanning, sto jeg uten jobb i 2006, forteller han. - Da fant jeg ut at jeg måtte følge drømmen min som jeg hadde gått med så lenge. Jeg ville lære meg norsk! Dermed startet jeg studier i norsk og dansk og arbeidet med dette i to år. Og samtidig med at jeg studerte, hadde jeg piano-elever og fortsatte som vikarorganist i flere kirker. Sin lengste yrkespraksis har Vatroslav nettopp som pianolærer. I flere år hadde han fast stilling som pianolærer ved Statens musikkhøgskole i byen Varaždin nord for Zagreb i Kroatia.

Flere av hans elever har vært med i krevende konkurranser i pianospill, blant annet i Italia. I tillegg til dette startet Vatroslav også på et Post Master-studie med ballettteori i Polen (Warszawa), noe som resulterte i at han laget en egen barneballett med egen musikk og koreografi som hans egne musikkelever framførte i 2014! I året som fulgte hadde han også en kort periode et vikariat i stillingen som ballettpianist ved den Kongelige Danske Balletten i Holstebro i Danmark.

Først Finland, så Sverige og endelig Norge

I en naboby 5-6 mil utenfor Zagreb er der en Evangelisk-luthersk kirke med finsk prest og finsk diakon fra kirken i Finland, som samarbeider med den Kroatisk Lutherske kirken som Vatroslav selv er medlem av.

- Jeg fikk et stipend og ble bedt om å hjelpe til med å oversette finske salmer til kroatisk, noe som jeg fant veldig interessant. Dermed flyttet jeg til Finland. Dette var i 2017. Da året var omme, prøvde jeg å få videre arbeid i Finland, men det viste seg å være vanskelig. Dermed kom jeg til Sverige, sier Vatroslav.

I Sverige fikk Vatroslav et årsvikariat som kantor på en øygruppe (Öckerö)like utenfor Göteborg. For oss er vestkysten av sør-Sverige kjent som et attraktivt turistmål for nordmenn på båtferie og også for nordmenn som ønsker å kjøpe seg hytte i skjærgården der. For Vatroslav ble dette hans første jobb som kantor. Her hadde Vatroslav flere små kirkesteder å betjene, og på øya Höno hadde han også et blandetkor som han ledet. På grunn av at dette var et årsvikariat, søkte han på nye jobber, og han ble så tilbudt jobben som kantor her hos oss.

Hva nå, Vatroslav?

- Jeg gleder meg til å bli kjent med flere mennesker i menighetene, forteller Vatroslav. - Jeg har fått kontor plass i det flotte nye kirkesenteret og begynner å bli kjent med de ulike oppgavene som venter meg. Snart skal jeg møte sangerne i seniorkoret DaCapo. Det ser jeg fram til! Så er jeg på jakt etter en grei leilighet, og hvis noen kan tipse meg om noe som er ledig, er det fint! Ellers har jeg også lyst til å undervise pianoelever dersom den muligheten skulle by seg, sier Vatroslav.

Vi ønsker Vatroslav Vudjan velkommen og lykke til med arbeidet i våre menigheter!

Tekst: Øyvind Braadland

Hva skjer

Salmekveld med Eivind Skeie og Mandal kantori

Mandal kantori inviterer til salmekveld torsdag 17. oktober kl. 19.00 i Mandal kirke.

Eivind Skeie er en kjent norsk salmedikter, prest og forfatter, og er vår gjest denne kvelden. Han har hele 55 salmetekster i den nye salmeboka vår. I 2007 utga han sin egen salmebok med 316 salmer og sanger.

Som forfatter har Eyvind Skeie arbeidet på mange felt, fra manuskripter til TV-serier for barn, som Portveien og Sesam Stasjon til dikt, fagbøker og biografier, blant annet om Jon Lilletun. Noen av sangtekstene hans, som «Nå er den hellige time» og «Tenn lys» synges av store og som i hele Norge.

– Jeg gleder meg til å komme til Mandal, sier Eyvind Skeie.
– Jeg har vært der før, og møtte sangglade mennesker og et fint kantori. Denne gangen tar jeg med meg en knippe salmer som jeg gjerne vil si litt om og dele. Noen av salmene vil være kjent av mange, mens andre er kanskje nye. Jeg håper på at vi skal få en fin kveld sammen, med engasjement og glede!

Denne kvelden guider Eivind Skeie oss gjennom mange av hans salmer i salmeboka og forteller historien bak. Fri entrè, men med mulighet for å gi en gave til det nye kirkesenteret.

Velkommen til en innholdsrik kveld med mye sang!

Åpen julefeiring

Julaften kl. 17.00 på Kirkesenteret i Mandal. Åpen julefeiring er et godt alternativ for alle som ønsker å feire julaften sammen med kjente og ukjente utenfor hjemmet.

Festmiddag, juledessert, underholdning og julegaver til barna. Gratis arrangement. Informasjon om påmelding etc. i neste nummer av menighetsbladet eller på kirken.no/mandal.

Jubelfest

Lørdag 26. oktober fra kl. 18.00 blir det Jubelfest i vårt nye Kirkesenter.

Det blir tre retters festmiddag av høy kvalitet, mye spennende program, kakebord og utlodning. Pris kr 500,-. («Det var mye!» sier du kanskje, men husk: alt overskudd går til Kirkesenteret!)

Per Anders Nordengen er prest, forfatter og foredragsholder, og han er kveldens festtaler. Han er en av landets mest etterspurte foredragsholdere, kjent for sin muntlige fortellerform og evne til å formidle alvor med glimt og humor.

Bindende påmelding med navn og mobilnummer innen 15. oktober til Astrid Braadland: 918 86 668, astridbraadland@gmail.com eller Helga Marie de Presno: 918 71 424, hmdp@online.no

Oppgi eventuelle matallergier. NB: Vi har bare 100 plasser!

Velkommen til en kjempekveld!

Arrangør: Kirkesenterets venner/Innsamlingsgruppa

Per Anders Nordengen.

Menighetsleir på Skogtun leirsted

Helgen 25. - 27. oktober blir det menighetsleir på Skogtun leirsted i regi av Holum menighet, UG Holum og misjonsforeningen.

Leiren er for hele familien, om du bare er en, eller om dere er mange. Leiren er for både unge og eldre.

Ungdommene reiser fra bedehuset fredag 25. oktober kl. 17.00, mens resten kommer til Skogtun lørdag 26. oktober kl. 10.00. Leiren avsluttes med gudstjeneste og middag søndag 27. oktober.

Påmelding og informasjon finner du på menighetens hjemmeside kirken.no/holum Du kan også melde deg på til Finn Røiseland: 993 23 487, finn@mlb.no

Høstmarked i Holum

Lørdag 2. november blir det igjen høstmarked på Holum Bedehus. Allerede i lang tid har komitéen arbeidet med forberedelser og planer. Høsten er sanketid. Mange har arbeidet og bidratt, og hittil er det blitt plukket mange liter med bær, som snart vil bli til mye godt hjemmelaget syltetøy, saft og gele. (Foto og tekst: Turid H. Moripen og Ruth R. Nordstrand)

I år var vi så heldige å få plukke bringebær på Haddeland hos Liv. Her er noen flittige damer: Målfrid Slettan, Gunnlaug Nøklund og Linda Skogen Langeland, godt i gang med plukkingen.

Komitémøtene til høstmarkedet har rullet og gått hele sommeren: Turid Moripen, Anne May Moldestad Solås, Gunnlaug Nøklund og Linda Skogen Langeland.

Lokalproduserte varer på Høstmarkedet i Holum. Flittige hender har plukket en mengde med bær, som skal bli til syltetøy, saft og gele. Inntekten av høstmarkedet går til utbygging av Holum Bedehus. Det blir godt program både for store og små, og også mange fine gevinster til lotteriet. Velkommen

Holum Bedehus høsten 2019

September
Søndag 15. kl. 11.00: Søndagsfelleskap med Reidun Synnøve Tjomsland Vargas. Tema: «Guds Ord er virkekraftig»

Søndag 29. kl. 17.00: Felleskapskveld med Nils Holbek Feed
Tema: «Hva sier Guds Ord om at han er hellig og allmektig?»

Oktober
Søndag 13. kl. 11.00: Søndagsfelleskap med Helga Marie De Presno. Tema: «Guds ord som rettesnor for livet»

26. - 27.: Menighetstur

November
Lørdag 2.: Høstmarked på Bedehuset

5. - 10.: Menighetsuke m. ungdomsforening og menighetsråd
Søndag 10. kl. 17.00: Familiemøte i samarb. m. menighetsuka

Søndag 17. kl. 11.00: Søndagsfelleskap med Margrethe Gabrielsen. Tema: «Hva sier Guds Ord om Nåde og Tilgivelse?»

Desember
Søndag 8.: «Julesang»

Søndag 15. kl. 11.00: Søndagsfelleskap med Erik Albert
Tema: «Hva sier Guds Ord om Hans gode vilje for oss?»

Onsdager kl. 20.30: Bønnemøte på Bedehuset, for alle aktiviteter, komitéer og styrever, for arbeidsliv og for bygda vår.
Tirsdagssprell: To tirsdager i måneden kl. 16.30-17.45. Middag og sang med barna.

Yngres for barn i 3. klasse etter nyttår og til 7. klasse.
Onsdager i partallsuker kl. 18.30-20.00.

Ungdomsgruppa har møter fredager i partallsuker.
Formiddagstreff tredje tirsdag i måneden kl. 11.00.

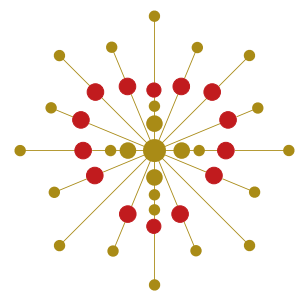
DE FIRE ÅRSTIDER | A. Vivaldi & A. Piazzolla
FRA BAROKK TIL TANGO

KRISTIANSSAND SINFONIETTA
Loussine A. Idsøe - solist -

Debut-Turné på Sørlandet

Grimstad	LØR 21. SEP kl. 19:00	Grimstad Kirke
Mandal	SØN 22. SEP kl. 19:00	Mandal Kirke
Lillesand	FRE 18. OKT kl. 19:30	Lillesand Kirke
Kristiansand	SØN 20. OKT kl. 19:30	Kristiansand Domkirke

www.kristiansand-sinfonietta.com | Billetter kr. 200,- | Billettsalg: ticketmaster og salg i døren

STØRST AV ALT

Høsten 2019 Trosopplæring

Bekkevandring

7. september er det Bekkevandring i elva på Harkmark. Alle 7. klassinger er invitert og arrangementet er et samarbeid med speiderne.

Krølletrall

Tirsdag 24. september og onsdag 25. september inviteres 3 åringer til Krølletrall-samling i henholdsvis Holum og Mandal kirke.

Tårnagent

Lørdag/søndag 21.-22. september inviteres alle 3. klassinger til Tårnagent-helg i Holum kirke.

Agent for rettferdighet

Fredag 18. oktober er det alle som går i 4. klasse sin tur. Da blir det en hel dag med oppgaver og aktiviteter knyttet til hvordan vi kan være med på å gjøre verden mer rettferdig. Vi holder til i Kirkesenteret og i Mandal kirke.

Skattejakt/4 årsbok

Lørdag 19. oktober inviteres høstens 4 åringer til skattejakt i Mandal kirke med påfølgende utdeling av 4 års-bok i Mandal kirke søndag 20. oktober.

Tilsvarende arrangementer tilbys i Holum kirke søndag 20. oktober hvor skattejakten foregår før 4-årsbok gudstjenesten.

Lysvåken

Lørdag 30. november og søndag 1. desember er det 6. klassingenes tur ... da er det Lysvåken-helg med blant annet overnatting i Mandal kirke.

Invitasjoner til ovenstående arrangementer sendes med posten. Informasjon blir også å finne på menighetens hjemmeside og på Facebook.

Dåpsskolen 2019

Av Karianne Walvick Landås

Våren før oppstart i 1. klasse kan man bli med på dåpsskolen. Der får man komme på gruppe sammen med dem man skal gå på skole med, og blir dermed litt bedre kjent før skolestart. På dåpsskolen er det veldig gøy! Vi har en hemmelig hytte der vi hører spennende fortellinger fra boka «3 i et tre», har samlinger der vi lærer nye sanger og supersetninger, ser på dukketeater og ber med bønnesteiner. Vi lager noe fint som vi kan ta med hjem, og vi koser oss med frukt og saft før vi går hjem. Samlingene går over flere uker, og avsluttes i juni med en hel formiddag i kirka der alle gruppene kommer sammen, og forbereder seg til Gudstjeneste på søndagen der de også får utdelt diplom for gjennomført dåpsskole. Så kan sommerferien komme, med klassekamerater man kjenner litt bedre, og ny kunnskap om Jesus, bønn og Bibelen.

På Kirketorvet

Kirketorvet på Kirkesenteret er bemannet med verter mandag-fredag kl 10-14. De byr på vafler og kaffe og som gjerne slår av en prat! Velkommen innom!

Fra venstre; Asbjørn Flåt, Kåre Rosseland, Ragnhild Kleven, Tore Kleven, Rita Austad

Barne- og ungdomsaktiviteter

★ KLUBBEN

Klubben

Denne høsten lanserer vi klubb for 5.-8.klasse, Tweens, annenhver fredag kl 18.30-20.30 på Kirkesenteret. Spill, lek, kiosk m.m.

Datoer denne høsten; 13/9, 27/9, 14/10, 25/10, 8/11, 22/11, 6/12. Åpent for alle!

Familiebaluba

Familiebaluba er et sted hvor hele familien kan spise middag og samles om aktivitet i Kirkesenteret på mandager kl. 16-18. Dørene åpnes kl. 16 og maten serveres så snart vi er klare. Ingen påmelding. Baluba-Samling kl. 17.15 med sang, bønn og bibelfortelling.

Etterpå deler vi oss i grupper med sang, dans, og andre ulike aktiviteter. Kaffe og skravling for de voksne som ikke følger barna i grupper. Velkommen til et godt fellesskap!

Tirsdagssprell

Tirsdager i partallsukene er det Tirsdagssprell på Holum bedehus kl. 16.30 til 17.45. Dette er et arrangement for hele familien med felles mat først og etterfølgende sangsamling. Påmelding til middag må skje senest 12.00 samme dag.

Datoer for høsten: 17/9 (Trosopplæringsbasar), 15/10, 29/10, 12/11, 26/11 og 10/12.

Alphakurs for ungdom

Starter opp igjen denne høsten. Onsdager kl. 20.00 på Kirkesenteret. Kontakt undervisningsleder Oddveig Flatebø Olsson for mer info.

Babysang

Onsdager og torsdag. Oppstart uke 41.

Småbarnssang

Hver fredag på Kirkesenteret fra kl. 10.00 og utover.

Mandal Soul Kids

Kor for gutter og jenter fra 1. - 4. klasse. Øvelse hver torsdag kl 17.30 - 18.30 på Bedehuset i Torjusheigata (Norkirken Mandal).

Mandal Soul Children

For sang- og danseglade barn fra 5. klasse og oppover. Øvelse hver torsdag fra 18.45-20.15 på bedehuset i Torjusheigata (Norkirken Mandal).

Mandal KFUK/KFUM speidere

1.-4. klasse har sine samlinger på onsdager kl. 17.
5.-10. klasse samles torsdager kl. 17.
Oftest er patruljemøtene utendørs, og noen samlinger er på Kirkesenteret.

Choral

Onsdager kl 19-20.30 øver ungdomskoret Choral på Kirkesenteret. Du kan begynne i koret når du starter på ungdomsskolen. Vi ønsker nye sangere velkommen både gutter og jenter! NB! Ingen opptaksprøve.

Mer informasjon om aktivitetene på:
kirken.no/mandal

Aktiviteter for voksne

Mandal Ys Mens Club

har sine samlinger på Kirkesenteret kl. 19:

24. september: Tor Vegge: "Er bibelens språk forståelig i vår tid?"

29. september: Jubileumsgudstjeneste i Mandal kirke kl. 11

29. oktober: Anders Glendrange: "Å bli eldre i trafikken"

26. november: Ingrid Eskilt: "Gode nyheter"

Tidebønn

i Klosterhaven mandag - fredag kl. 12. En kort bønnestund med lesing av dagens bibeltekst.

Tro og Liv

er samlinger tilrettelagt for mennesker med funksjons- eller utviklingshemming. Samlinger på Kirkesenteret første mandag i måneden kl. 18.00 til kl. 20.00.

BibelLes

på mandager kl. 20 i Klosterhaven på Kirkesenteret. En times høytlesning fra bibelen.

Kveldsbibelskolen

er samlinger for voksne med undervisning, kveldsmat og samtale. Ingen påmelding.

Samlinger høsten 2019:

8. oktober: En levende menighet v/ Tor Svein Langås
22. oktober: Guds velsignelser v/ Nils Holbek Feed
5. november: Når livet blir vanskelig v/ Rita Austad
19. november: Advent og jul. Tradisjoner og fornyelse v/ Lillian Bjørkhaug

Morgenbønn i Holum kirke

onsdager kl. 08.00

Markedsgruppa

møtes annenhver torsdag kl. 17-19 på Kirkesenteret. De produserer varer og gjør forberedelser til vårmarkedet. Datoer: 19/9, 3/10, 17/10, 31/10.

Seniorkoret DaCapo

øver annenhver torsdag kl 16.30-18.30 i Mandal kirke. Kontakt kantor Vatroslav Vudjan ved interesse.

Mandal Kantori

øver torsdager kl 19-21.30 i Mandal kirke. Kontakt kantor Britt Turid Madsen ved interesse.

Kveldsbønn i Holum kirke

torsdager kl 21.

NMS Fredag

har samlinger en fredagskveld i måneden på Kirkesenteret. Datoer for høsten er 20. september, 18. oktober, 15. november, 13. desember.

KIA Mandal

inviterer til flerkulturelt fellesskap med mat, andakt, lek og prat. KIA kafé torsdager kl. 17 den 12. september, 10. oktober, 7. november, 12. desember
KIA middag lørdager kl. 13 den 7. september, 28. september, 19. oktober, 23. desember.

MANDAL KIRKE

Søndag 22. sept. kl. 11.00

15. s. i treenighetstiden
Bjørnar J. Øybekk
Vatroslav Vudjan
Hald stud. medvirker
Takkoffer: Hald Int.

Kl. 19.00: Kammerkonsert
med Kristiansand Sinfonietta

Søndag 29. sept. kl. 11.00

16. s. i treenighetstiden
Jubileumsgudstj. for Mandal
Y's Men's Club. Øyvind
Braadland. Takkoffer:
Mandal Y's Men's Club

Søndag 6. okt. kl. 11.00

17. s. i treenighetstiden
Bjørnar J. Øybekk
Takkoffer: Blå Kors Norge

Søndag 13. okt. kl. 11.00

18. s. i treenighetstiden
Per Ragnar Haraldstad
Tro og Liv medvirker
Takkoffer:
Kirkens SOS i Agder

Torsdag 17. okt. kl. 19.00

Salmekveld med Eivind
Skeie og Mandal Kantori

Søndag 20. okt. kl. 11.00

19. s. i treenighetstiden
Familiegudstjeneste
Utdeling av 4 års bok
"Agent for rettferdighet"
Takkoffer: Trosopplæring

Søndag 27. okt. kl. 11.00

Bots og bønnedag
Bjørnar J. Øybekk
Vatroslav Vudjan
Seniorkoret Da Capo

Søndag 3. nov. kl. 11.00

Allehelgensdag
Britt Turid Madsen
Mandal kantori
Takkoffer: Frivilligsentralen

Søndag 10. nov. kl. 11.00

22. s. i treenighetstiden
Familiegudstjeneste
Takkoffer: NKSS/Laget

Søndag 17. nov. kl. 11.00

23. s. i treenighetstiden
Bjørnar J. Øybekk
Takkoffer: Diakoniarbeidet

Søndag 24. nov. kl. 11.00

Kristi kongedag
Bjørnar J. Øybekk
Takkoffer: NMS Japan

Søndag 1. des. kl. 11.00

1. søndag i advent
Familiegudstjeneste
Eva Marie Jansvik
Takkoffer: Familebaluba

Kl. 19.00: Konsert med
Ottar "Big Hand" Johansen
og Mandal Kantori.

HOLUM KIRKE

Søndag 22. sept. kl. 11.00

15. s. i treenighetstiden
Familiegudstjeneste
Dag Strømme
Takkoffer:
Menighetens arbeid

Søndag 6. okt. kl. 11.00

17. s. i treenighetstiden
Takkoffer:
Søndagsskolen i Holum

Søndag 20. okt. kl. 17.00

19. s. i treenighetstiden
Familiegudstjeneste
Utdeling av 4 års bok
Takkoffer:
Menighetens arbeid

Søndag 27. okt. kl. 11.00

Bots og bønnedag
Familiegudstjeneste på
Skogtun leirsted
Bjørnar J. Øybekk

Søndag 3. nov. kl. 11.00

Allehelgensdag
Bjørnar J. Øybekk
Konfirmantpresentasjon
Takkoffer:
Operasjon grensehjelp

Søndag 24. nov. kl. 11.00

Kristi kongedag
Per Ragnar Haraldstad
Takkoffer: KRIK

KIRKESKYSS

Mandal kirke

Tlf. 38 26 15 18
Søndag 09.00 - 10.00

Harkmark kirke

Marit Egenes
38 26 81 25

Holum kirke

Ingrid Valand
952 86 817

Åshild Feed
38 26 74 18

HARKMARK KIRKE

Søndag 29. sept. kl. 11.00

16. s. i treenighetstiden
Bjørnar J. Øybekk
Vatroslav Vudjan
Takkoffer:
Menighetsutvalget

Søndag 20. okt. kl. 11.00

19. s. i treenighetstiden
Bjørnar J. Øybekk
Takkoffer:
Valand søndagsskole

Søndag 17. nov. kl. 11.00

23. s. i treenighetstiden
Nils Holbek Feed
Takkoffer:
Misjonsprosjekt Mali
(Normisjon)

SKJERNØY KAPELL

Søndag 13. okt. kl. 11.00

18. s. i treenighetstiden
Takkoffer:
Bibelselskapet

Søndag 10. nov. kl. 11.00

22. s. i treenighetstiden
Familiegudstjeneste
Per Ragnar Haraldstad
Takkoffer:
Stefanusalliansen

Søndag 1. des. kl. 11.00

1. søndag i advent
Bjørnar J. Øybekk
Takkoffer:
Menighetsutvalget

SØNDAGSSKOLEN I MANDAL

Søndagsskolen i Mandal har samlinger på Toftenes
bedehus, Ime bedehus, Skjernøy kapell og i Mandal kirke.

I Mandal kirke er det søndagsskole under gudstjenesten
på søndager, med unntak av i skoleferiene og når det
er familiegudstjeneste én gang i måneden.

Søndagsskolen ledes av en voksenleder og
"SLUSHere" (SprellLevendeUngeSøndagsskoleHjelpere)

På programmet står sang, lek, bibelfortelling, bønn og
aktivitet.

På høyden

Bibelen forteller flere steder at Jesus trakk seg unna. Han hadde behov for å være alene innimellom, han som oss. Etter å ha mett «fem tusen menn, utenom kvinner og barn ... fikk han disiplene til å gå i båten og dra i forveien over til den andre siden, mens han selv sendte folket av sted. Da han hadde gjort det, gikk han opp i fjellet for å være for seg selv og be.» (Matteus 14,21-23)

Når Jesus trekker seg unna, er det ofte oppover. Opp i fjellet. Opp på en høyde. Jeg kjenner ofte på et behov for å trekke meg unna. Da blir det nok dessverre heller innover. Inn i meg selv eller inn i mobilen ... Også her synes jeg Jesus er et forbilde å lære av!

Da jeg bodde på Helgelandskysten, bodde jeg under fjellkjeden, «De syv søstre». De strekker seg fra havets overflate til rundt tusen meter over havet. En tur på «en av søstrene» tar gjerne en dag og gjør kroppen sliten og hodet klart. På turen oppover, der hvert steg er et steg oppover, er det en underlig følelse å ta en pust i bakken, snu seg rundt, og se hvordan høyden gir et stadig større perspektiv. Hverdagen blir lenger borte og Gud kommer på et underlig vis nærmere.

Nå er det ikke alltid at vi kan klatre opp på «De syv søstre», eller andre fjell for den slags skyld. Ja, egentlig er det vel kanskje heller sjeldent. Men Jesus går ikke bare oppover. Han ber også. For å være på høyden, ber han.

I mitt liv er bønn til Gud med på å gi perspektiv i livet. Jeg kan legge fra meg alt som plager meg til en som alltid lytter. Jeg kan nevne med navn alle jeg er glad i. Jeg kan nevne med navn alle jeg må jobbe hardt for å være glad i. Jeg kan fortelle om alt som skal skje fremover. Alle menneskene jeg skal møte. Jeg kan fortelle om alt som fryder meg, og takke for alt som er godt. Hver bønn er som et skritt oppover for å få perspektiv på livet og troen.

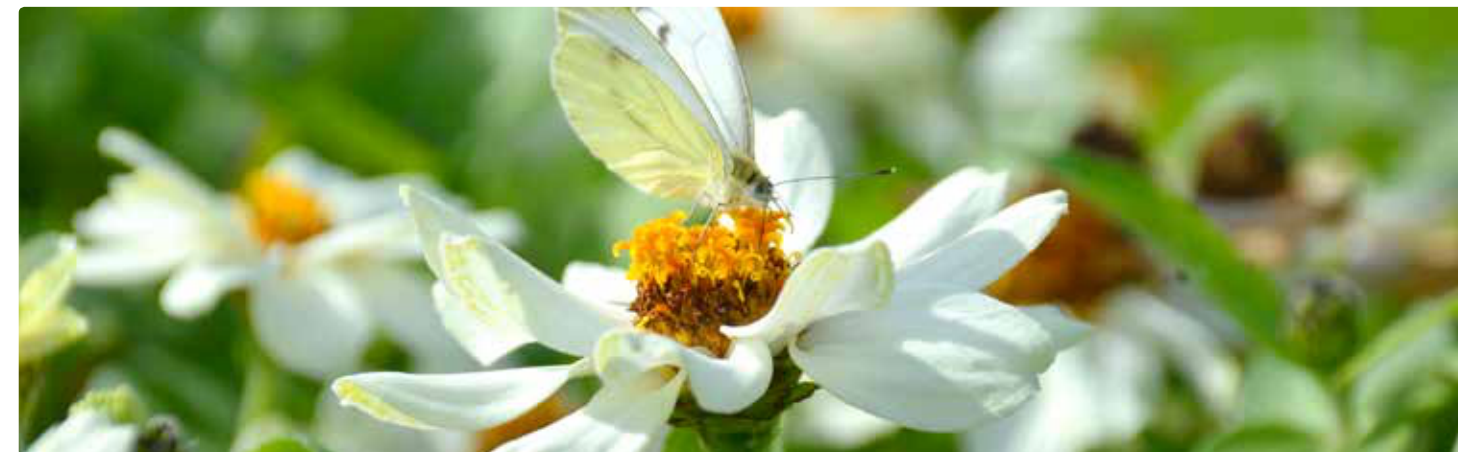
Og selv om jeg ber er jeg ikke alltid på høyden. Men selv ved foten av fjellet er Gud med. Helt nederst. Når jeg må starte på nytt. Da også er Gud der.

Denne bønnen ber vi av og til i kirkene våre: *Takk for at du ser på oss med den verdien du har gitt oss som Guds barn. At bak en skadet kropp, bak et bøyet hode, bak et hånet og fordømt menneske, forbi det som er knekt og ødelagt, så ser du noe som er vakkert og umistelig, noe som ingen kan krenke. Hjelp oss å se hverandre og oss selv på samme måten. Amen.*

Klarer vi å se hverandre med Guds blikk, får vi en utsikt vi knapt kan glemme. På høyden.

BJØRNAR JOHNSEN ØYBEKK
Sokneprest Holum

DØPTE MANDAL

William Braadland Eriksen
Ellinor Michaelsen
Selma Tomine Høyland-Larsen
Alma Jåbæk Sandal
Ferdinand Johansen
Philip Hageland Berg
Mikkel Wårøy Øvervoll
Julie Belland Ihme
Andrea Gram
Marcus Kverneland Myhre
Henry Myrvold
Jonas Dahl
Jonas Haugdal Arntzen
Emil Blair Vasby
Mille Flataker Loland
Sofia Støle
Ada Salvesen Støhlmacher

DØPTE HOLUM

Sanna Post Strømme
Sindre Dalen-Høyekvam

DØPTE HARKMARK

Mathilde Lindland Harkmark

DØPTE SKJERNØY

Jan Kåre Tobiassen

VIGDE MANDAL

Serina Svindland og Johan Bakketeig
Ruth Annika Jåbæk og Anders Sandal
Victoria Kapskog og Alfred Gundersen
Linn Strømsvåg og Terje Spilling
Carina Elisabeth Lønn og
Andre Skjebstad
Kathrine Nøsted og
Daniel Joseph Scolaro
Anette Walvick og
Mats Andreas Tønnessen
Mariell Belland og
Tor Harald Dybesland Ihme
Gørill Madsen og
Rodney Wilhelmus Koster
Mari Nicolaisen og
Jan Richard Hermansen

VIGDE HOLUM

Marina Sjursen og
Morten-Christoffer Lorenz
Cathrine Eriksen og Steinar Blørstad
Lita Ynnesdal Skreros og
Daniel André Martinsen Skreros
Marie Helen Solås Nilsen og
Fredrik Arnstad

VIGDE HARKMARK

Marie Knutsen og Johannes Salthaug
Vibeke Stusvik og Vegard Godø
Sara Sandvik Johansen og Eirik Kjørkleiv

DØDE MANDAL

Randi Marie Schibstad (f. 1929)
Jonny Andersen (f. 1974)
Kjetil Stausland (f. 1979)
Marta Sandnes (f. 1933)
Edith Gunhild Gåseland (f. 1932)
Kirsti Svoren (f. 1936)
Aage Adolf Wilhelmsen (f. 1938)
Kirsti Eriksen Veel (f. 1956)
Joachim Elias Ore (f. 1999)
Ivar Helge Skoie (f. 1940)
Elise Stenvik (f. 1998)
Martin Storaker (f. 1930)
Torbjørn Adler Tørrussen (f. 1926)
Nils Birkedal (f. 1926)
Tor Gunstein Wiig (f. 1976)
Anne Kristine Walvik (f. 1928)
Annie Theresie Bragdø (f. 1920)
Gladys Sofie Larsen (f. 1937)
Anne-Karin Eggen (f. 1944)
Halvard Sylve Eggen (f. 1932)

DØDE HOLUM

Knut Møll (f. 1947)
Ingjerd Helene Vatne (f. 1938)
Hege Manneråk (f. 1946)

DØDE HARKMARK

Berit Marie Strømmen (f. 1945)
Kåre Edvard Lian (f. 1945)
Sonja Danielsen (f. 1928)

Et lite fellesskap midt i det store

«No man is an island»- vi er alle avhengige av andre mennesker. Vi er skapt og kalt til fellesskap både med Gud, og med hverandre. Et kristent fellesskap blir i Bibelen fremstilt som noe nødvendig, noe vi alle trenger. Samtalegruppe, husgruppe, bibelgruppe, smågruppe - vi kan bruke ulike navn, men konseptet er omtrent det samme; å etablere små fellesskap midt i det store fellesskapet som er kirka vår. Gruppene har gjerne følgende fellesnevner: Sosialt/måltidsfellesskap, bønn, samtale om tro.

Ønsker du å bli med i en samtalegruppe, eller er du med i en gruppe som har plass til flere? Meld deg via linken på våre nettsider, eller kontakt en av prestene.

Friluftsgudstjeneste på Aurebekk

Årets friluftsgudstjeneste ble i år arrangert på gården Aurebekk i Holum den 18. august.

Mange bygdefolk møtte opp. Enkelte hadde også gått til fots over heia, slik folk ofte gjorde før. Sokneprest Bjørnar Johnsen Øybekk stod for gudstjenesten, og Dag Strømme spilte godt og stødig til sangene. Etter gudstjenesten hadde Oddbjørg Skuland og familien rigget opp en stor grill, slik at alle kunne ordne seg med et godt måltid varm mat.

Vannsaga ble også satt i gang, der man kunne se hvordan man skar tømmer og materialer for bygging før i tiden, kun med hjelp av vannkraft. Dette ble en fin dag, med hyggelige opplevelser for de fremmøtte, og alle var takknemlige for at det ble godt vær under hele arrangementet.

Ref. RRN

Svar på gåte side 21: Får... Får... Får...
Svar: Får... Får ikke Får, Får Får Lam!

Sorggrupper i Mandal: Et livssynsnøytralt tilbud i regi av Mandal Frivilligsentral

Målgruppe: For dem som har mistet en av sine nærmeste

Tid: Sannsynlig oppstart høsten 2019 (9. oktober)

- Dele sorg og savn med mennesker i samme situasjon
- Treffe andre i samme situasjon
- Mulighet til å sette ord på tanker og følelser
- Gi håp om at livet går videre

- Fem samlinger onsdager kl. 19.00 - 21.00
- Sted: Røde Kors huset Oksevollveien
- Gruppene består av ca. 6-8 personer + gruppeleder(e)

Gruppeledere:

Per Løvås, Nina Fjeldskaar Regevik,
Grethe Bruskeland Sjølie

Spørsmål eller hvordan bli med: Ring Frivilligsentralen, tlf. 38 26 88 33 eller post@mandal.frivilligsentral.no eller Kirkesenteret, tlf. 38 27 28 70 eller post@mandal.kirken.no

Marit Skjelbred: Det hjelper å dele sorgen

- Jeg har opplevd mye sorg. Jeg mistet min kjære sønn Preben i 2015 etter at en alvorlig sykdom utviklet seg raskt. Og da jeg ble alene i 2018, valgte jeg i fjor høst å flytte nærmere mine barn og barnebarn fra Sandefjord til Mandal. Marit Skjelbred

er en kjent person på Vigeland og Mandal. Hun har blant annet i over 20 år jobbet hos gullsmed Nilsen. Og vært engasjert i masse frivillig arbeid. - Jeg skulle egentlig begynt i en sorggruppe i Sandefjord. Og da jeg flyttet til Mandal, kontaktet jeg kirkesenteret, og ble med i en sorggruppe. Det var en god erfaring. Det er godt å dele sorgen med andre personer i samme situasjon. Og jeg anbefaler en slik deltakelse til andre i situasjon. Jeg vil gjerne dele noen ord av K. Baalsrud som et minne om min gode Preben:

Vi bøyer vårt hode i sorg, ditt blikk og din stemme er borte, vi skal savne ditt nærvær, ditt vesen, vi skal ikke se deg igjen. Vi bøyer vårt hode ærbødig for alt hva du var, hva du gjorde, og det som ga mening til livet, for den som fikk være deg nær. Vi løfter vårt hode i glede ved minner om deg og din tid. Om din tid iblant oss er over, så er du en del av vårt liv.

BARNAS SIDE

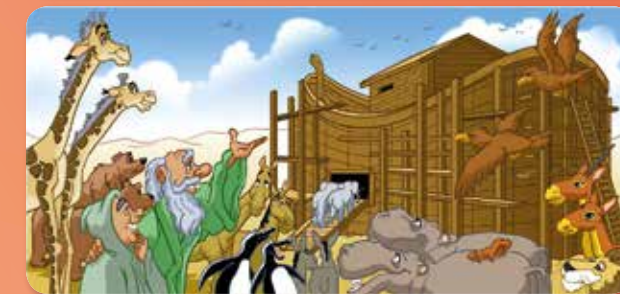
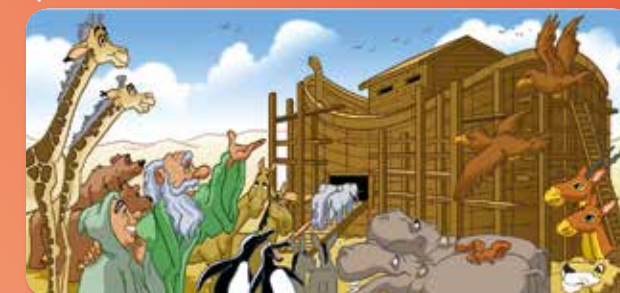
Hjelp gullfiskken ut i sjøen!

Den stakkars gullfiskken havner i do og må finne veien gjennom rørene og ut til sjøen. Kan du hjelpe ham?

Finne fem feil!

Noah bygde en stor båt med plass til familien og mange dyr. Gud reddet dem fra oversvømmelsen. De to bildene er nesten like. Finner du de fem feilene på bildet under?

Gi barnebladet Barnas til et barn du er glad i!

Disse oppgavene er hentet fra bladet.

Bestill abonnement på sondagsskolen.no eller **22 03 71 00**

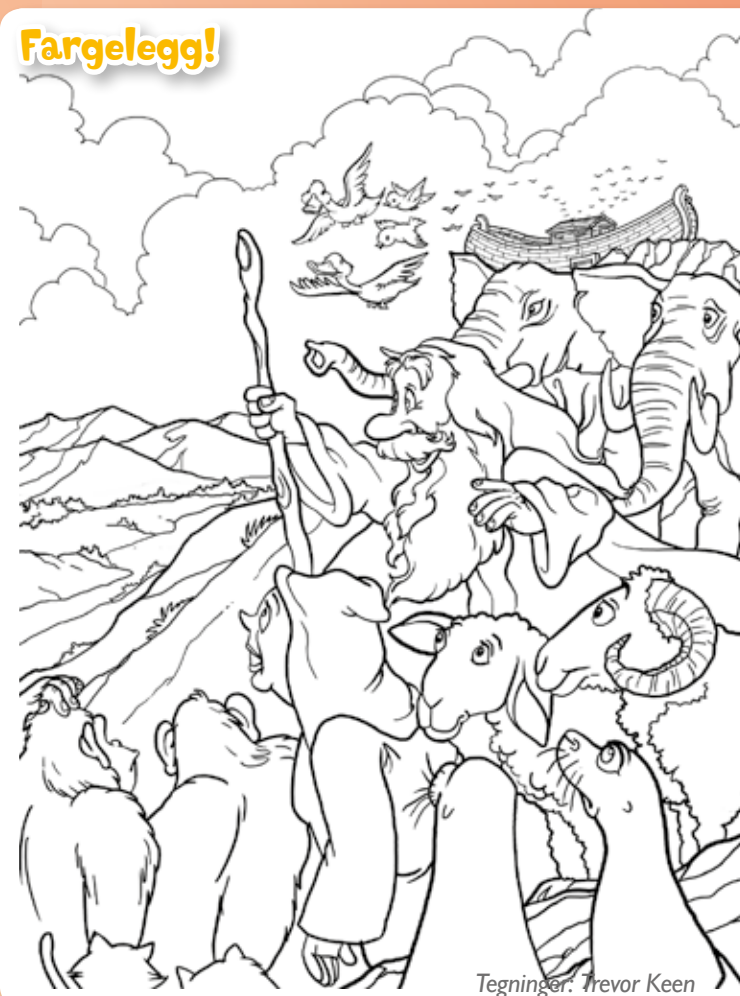
Vitser

Har du hørt om skipet som var på vei fra Hongkong til Oslo lastet med jojoer? Det sank 143 ganger på veien.

- Nå kan det ikke bli verre! sa pessimisten.
- Å jo, da! sa optimisten.

Hvorfor hater kengurumødre regnværsdager?
Svar: For da må barna leke innendørs.

Fargelegg!

Tegninger: Trevor Keen

HVEM VAR DE?

En populærfaglig artikkelserie om «gamle mandalitter» presentert av Knut Lindseth, Gustav Reiersen og Håkon R. Sødal

Del 1: Ett gravminne - to prester:

Ross-slekten og Holum

Til venstre for hovedinngangen til Holum kirke finner vi dette gravminnet, på graven til de to Holum-prestene Hans (Fredriksen) Ross og Hans Christian Ross. De to dekket nesten et halvt århundre som prester i Holum. Hans Fredriksen Ross («Gamle Ross») er gravlagt sammen med sin kone, Mette Elisabeth (f. Klingenberg)

Av Håkon R. Sodal

Over to artikler vil vi presentere to kulturpersonligheter som har fått forholdsvis lite oppmerksomhet, i alle fall i nyere tid. Det gjelder preste-far og preste-sønn Ross, henholdsvis Hans (Fredriksen) Ross og Hans Christian Ross. Begge gjorde tjeneste i Holum, og dekket til sammen nesten et halvt århundre som prester der:

Hans Fredriksen Ross fra 1802 - 1827.
Hans Christian Ross fra 1827 - 1847.

De er gravlagt i Holum, selv om de begge hadde tjeneste også andre steder i landet, den ene både før og etter perioden i Holum. Spørsmålet i denne artikkelen, er ikke primært: *Hvem var de?* Det er heller: *Hvor ble de av?* Denne artikkelen er tenkt som et oppspill til noe videre. For hvor ble det av alle «Ross-ene»? Hver av de to prestene, med deres respektive ektefeller, fikk nemlig et to-sifret antall barn: Den første, Hans, fikk 15 barn med sin kone Mette Elisabeth Klingenberg og Hans Christian fikk elleve barn med sin kone Magdalene Cathrine Edler Meye.

Her er altså mye å ta tak i. Derfor skal vi bare peke på noen få utvalgte skjebner, og kuriositeter, som har med lokalhistorien og nasjonalhistorien å gjøre. Så inviterer vi til innspill fra leserne, for å kunne tegne et bredere bilde av hva disse to prestene har vært utgangspunkt for, ting som gir dem en selvsagt plass i denne artikkelserien. Antagelig kan mange av leserne også føre sin egen slektslinje tilbake til disse to Holum-prestene.

Hvor kom slekten Ross fra?

I Norsk Biografisk Leksikon fortelles det at slekten Ross stammer fra Skottland. Men i et, etter vår mening, troverdig familie-tre presentert på nettstedet «Geneanet», fortelles det at slekten er fra Schleswig-Holstein (nå Tyskland, den gang dansk):

En **Hans (Asmussen) Ross** (født i 1691 i Flensburg*) bosatte seg i Trondheim, og døde der i 1735. Han var gift med Mette Elisabeth Kaasbøll (1708-1763). Deres sønn het Frederik (Friedrich/Friderich) Redeling Ross (1731-1797), som igjen var far til den første Ross-prest i Holum («Gamle Ross»).

Hvilken av disse versjonene som er korrekt, har vi ikke sjekket til endes. Kanskje er de begge riktige? Slektsboken for Salvesen-familien (se litteraturlisten) forteller nemlig at Ross-familien i Flensburg hadde røtter på Shetlandsøyene.

Presten Hans F. Ross bar i alle fall mellomnavnet Fredriksen etter faren, på gammel manér. Nettstedet

My Heritage oppgir farens fulle navn å være Friderich Redeling Ross, gift med Stinchen Tostrup. De var bosatt i Kristiansund da Hans ble født.

Vi merker oss at Fredrik (i en eller annen form) er et navn som dukker opp senere i slekten, blant annet hos Hans Fredriksen Ross' barn nummer tre og åtte, begge født på Hitra i Sør-Trøndelag:
Stinchen Fredrikke Sofie Ross (1792 - 1861).
Friedrich Redeling Ross (1798 - 1832).

«Gamle Ross»

Da konsentrerer vi oss om den første Holum-presten i Ross-slekten, «Gamle Ross». Hans Fredriksen Ross levde fra 1760 til 1835. Han giftet seg i Trondheim i 1788 med Mette Elisabeth Klingenberg (1760-1850). Hans Ross var sogneprest i Holum fra 1802 til 1827. Før dette hadde han vært residerende kapellan på Hitra i Sør-Trøndelag. Ekteparet fikk altså hele femten barn (hvorav ett var dødfødt); åtte av barna var jenter. Av de femten barna skal vi fortelle litt om to, som på en særlig måte har med Mandals historie å gjøre:

Carsten Klingenberg Ross (1805-1887), født i Holum, gjorde seg bemerket som skolelærer i Mandal. I 1828 (eller 1829) etablerte han en privat borgerskole, som han selv styrte i ti år, før den ble kommunal - under navnet «Mandal Borgerskole». Det var på denne skolen Aasmund Olavsson Vinje en tid var ansatt som lærer.

En av Mette Elisabeths og Hans døtre, Johanne Christiane Klingenberg Ross (1790-1857), er det også viktig å merke seg. Hun ble i 1811 gift med kjøpmann Thomas Salvesen (1787-1853) i Mandal. Dette er et navn som kom til å gå igjen i firmaet «Thomas Salvesen» og senere «Thomas Salvesens enke». Thomas Salvesens enke var altså prestedatter fra Holum, og hun var en driftig dame i byens forretningsliv. Kanskje verd et gatenavn, til og med, selv om «Johanne Christiane Klingenberg Ross Salvesens gate» kan være velkrevende ... Johanne Christiane og Thomas blir så foreldre til et ikke ubetydelig knippe gründere:

Carl Emil Salvesen (1816-1877), blant annet direktør på Parafinfabrikken på Risøbank (den andre direktøren, etter sin fetter Oluf Pedersen, som var direktør bare en kort tid). Carl Emil giftet seg med Jane Turnbull fra Edinburgh.

Johan Theodor Salvesen (1820-1865), antagelig den dyktigste forretningsmannen i hele Salvesen-slekten. Han døde imidlertid alt for tidlig, bare 45 år gammel. Han var sentral i oppbygningen av Parafinfabrikken på Risøbank, og bidro med halve kapitalen ved oppstarten i 1862. Johan Theodor registrerte de fleste av sine skip i Mandal, selv om han hadde sin base i Skottland.

Fredrikke Marie Salvesen (1824-1855). I 1852 giftet seg Ole Martin Pedersen i Mandal (hennes fetter), som var skipsfører og reder.

Til venstre: Carsten Klingenberg Ross, sønn av presten Hans Christian Ross, etablerte en privat borgerskole i Mandal på 1820-tallet. Denne styrte han i ti år, før den ble kommunal - under navnet «Mandal Borgerskole». På denne skolen var Aasmund Olavsson Vinje en tid ansatt som lærer, og skolen var åpen for både gutter og jenter.

Til høyre: Edward Salvesen, eller Lord Salvesen - direkte etterkommer av Hans Fredriksen Ross, prest i Holum for to hundre år siden (bilde fra Risøbank).

Salve Christian Fredrik Salvesen (1827-1911). I 1853 giftet han seg med Amalie Georgine Salome Andorsen (1828-1901) – et giftermål som forbinder to store forretningslekter i Mandal. Amalie og (Salve) Christian (Fredrik) er foreldre til Edward Salvesen – Lord Salvesen, som i 1901 reiste Risøbank-komplekset til sommerresidens for familien sin.

Til sist i denne rekken nevner vi eldste sønn av Thomas og Johanne Christiane, Hans Edvard. Hans fulle navn var **Hans Edvard Ross Salvesen** (1811-1851). Her blir Ross-navnet fulgt over i Salvesen-slekten. Hans Edvard var lege, blant annet i Valdres i Oppland og i Telemark.

Hans Edvard er også far til Julius Salvesen (1842-1932), som etter en karriere utenbys vendte tilbake til Mandal og bodde her noen år. Julius tegnet på slutten av 1800-tallet et detaljert kart over Risøbank-området, et kart av stor historisk verdi. Merk at også navnene Hans og Fredrik fra Ross-slekten går igjen i flere generasjoner, i Salvesen-slekten.

Til slutt i denne artikkelen nevner vi at de av Johanne Christiane og Thomas Salvesens barn som var i «riktig» alder, må ha gått på skole hos sin onkel Carsten. En skole som var åpen for både gutter og jenter. Vi vet i alle fall at noen av dem gjorde det. Mer om det i neste artikkel.

Fotnote: *Det må dessverre tas forbehold angående årstall i disse artiklene, særlig når det gjelder fødselsår. Her finnes nemlig divergerende angivelser i forskjellige kilder. Vi har likevel valgt å oppgi årstall (bl.a. for generasjonsforståelsens skyld), selv om de altså kan avvike med ett år (eller flere) i noen tilfeller.

Økonomi

Da vi startet innsamlingsarbeidet til nytt menighetshus for 6-7 år siden, kalte vi aksjonen GI:MENING. Nå kan vi endelig glede oss over at det nye Kirkesenteret i Mandal i gågata er i bruk som menighetens hus og kontorer for ansatte i kirka. Dette hadde ikke vært mulig uten at mange mennesker i Mandal Sogn hittil har bidratt med om lag kr 8,1 mill gjennom alle disse årene i form av personlige gaver, mange fellesaktiviteter og mye frivillig dugnadsarbeid. I tillegg til dette innsamlede beløpet, kommer salgsinntekter av to eiendommer på ca kr 4 mill.

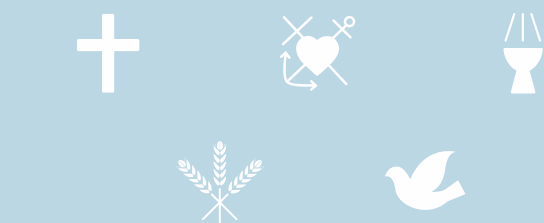
Det er mye å glede seg over Arbeidet med nytt menighetshus har ikke vært forgyves når en opplever at 30 mødre med små barn under ett år deltar jevnlig i babysang. Enten de sitter i ring i Klosterhaven under glasstaket eller deler et hyggelig måltid på Kirketorvet. Og ikke minst at 30 barnevogner på rekke og rad trilles inn fra gågata og inn i lokalet. Dette er en av mange gode aktiviteter som Mandal menighetsråd har ansvaret for. Fremover blir de enda flere arrangementer for ulike aldersgrupper fra 20 år og langt opp i pensjonisttilværelsen. Kirkesenteret er allerede flittig i bruk på vanlige virkedager og mer blir det. Menighetsrådets overordnede oppgave i følge Kirkeloven er «å ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i soknet, særlig at Guds ord kan bli rikelig forkynt, syke og døende betjent med det, døpte gis dåpsopplæring, barn og unge samlet om gode formål og legemlig og åndelig nød avhjulpet. Menighetsrådet har ansvar for at kirkelig undervisning, kirkemusikk og diakoni innarbeides og utvikles i soknet».

Menighetsrådet har tatt sitt mandat på alvor gjennom å etablere et nytt og hensiktsmessig lokale, som et sentralt virkemiddel for å utøve menighetsaktiviteter. Økonomien er i stor grad basert på frivillige gaver og i noen grad brukerbetaling til dekning av utgifter ved å delta i enkelte arrangementer. Med det mangfold av gode aktiviteter som utøves i Kirkesenteret, gir det mening å bidra med pengegaver til drift og nedbetaling av lån.

Kirkesenteret er et godt, felles fundament for at mennesker enten det er barn, unge eller voksne, blir kjent med og kan utvikle sin tro – enten en tror lite eller mye.

Vi er svært takknemlige for å ha mottatt i underkant av kr 900.000 i samlede frivillige gaver/aktiviteter i løpet av årets syv første måneder, mot ca kr 700.000 i samme periode i fjor. Vi bør ligge på minst kr 1,2 mill i årlige gaveinntekter og håper å nå det i løpet av året. Har du lyst til å være med å bidra med enten et fast månedlig beløp eller sporadisk, kan du klikke deg inn på nettsiden kirken.no/mandal, registrere deg der og få mulighet for skattefradrag. Dersom du allerede er fast giver, er det fullt mulig å øke beløpet. Gaver kan også gis til konto nr er 3075.12.77500 eller VIPPS nr 508981.

Kai Sodal

MANDAL MENIGHETSRAÐ

Anne Marie T. Winsnes (L)	Eva Marie Jansvik
Tom Rune Gundersen (NL)	Lars Kjølberg
Helga Marie de Presno	Ingunn Eikeland
Arild Førund	Jan Harald Syvertsen
Marit Seland	Sigbjørn Sløgedal
Tom Inge Dahl	Frida Sandvik
Mette S. Kjos-Hanssen	Roar Stallemo
Ragnvald Madland	Jonas Kofoed Malin

Møter: 16. oktober, 13. november, 9. desember

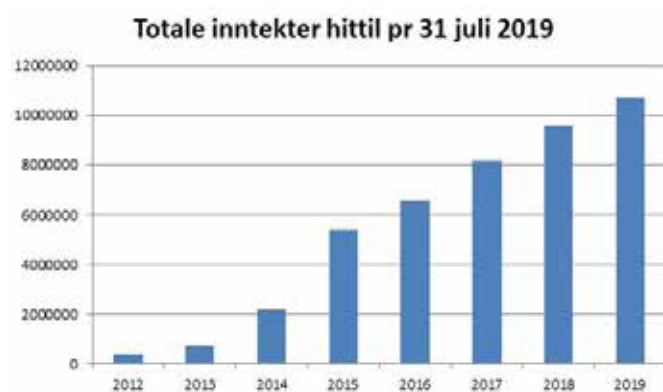
HOLUM MENIGHETSRAÐ

Finn Røiseland (L)	Bjørnar J. Øybekk
Anne Karin Agnihotri (NL)	Kristin Røiseland Soteland
Gunnar Holbek	Kirsti Kvidbergskår
John Kittelstad	Odd Magnar Nøklund
Kari R. Lindland	Gerd Ruth Rosland Nordstrand
John Morten Varhaug	Arnt Helge Nordstrand
Marita Nøklund	

Møter: 8. oktober, 12. november, 10. desember

MANDAL KIRKELIGE FELLESRÅD

John Morten Varhaug (L)	Vara:
Mette S. Kjos-Hanssen	Lars Kjølberg
Kari R. Lindland	John Kittelstad
Heidi Johanne Sandaa	Anne Marie T. Winsnes
Ragnvald Madland	Kristin R. Soteland
Freddy Berg	Jorun Nilsen Stallemo

BIBELQUIZ Av Ruth Rosland Nordstrand

Bli kjent med Bibelen gjennom spørsmål, Bibelquiz.

Vi presenterer en Bibelquiz som vi håper kan være til glede og hjelp for mange lesere. Dette er en god mulighet til å bli kjent med Bibelen og hva som står der. Ha gjerne din egen notisbok, og noter ned gullkorn og viktige ord du finner i teksten. En god ide er også å sitte sammen med noen, og å løse oppgaver med noen du kjenner. Følg med framover og bli bedre kjent med Bibelen.

Får Får Får, ... Får får ikke Får, ... Får Får ...

Det var misjonsmøte i bygda, og vi hadde besøk av en emissær som skulle bo hos oss et par dager, mens møtene pågikk. Vi ungene var svært spente på hvem denne mannen kunne være. Var han streng, måtte vi sitte stille på en stol hele tiden mens han var på besøk? Fikk vi lov til å leke når han var her?

Mange spørsmål var i hodene våre, og vi var alle svært spente på å få vite hvem denne mannen egentlig var.

Vi spiste kvelds, han pratet litt med oss, spurte hvor gamle vi var og hva vi het. Etterpå hadde han en gåte han ville vi skulle gjette. Da ble vi virkelig spent, for dette skulle vi nok lett klare.

Gåten var: «Får får får.» Vi så storøyd på han, dette skjønte vi ikke noe av. Tullet han med oss? Men nei, slik var gåten!

I Joh ev. kap. 21. v 15-17.

Jesus spør Simon Peter tre ganger om noe som blir veldig personlig for han.

Hva var det? Jesus presiserte noe etter hvert svar: «Se til at lammene mine får mat! Se til at sauene mine er trygge! Sørg for at sauene mine får noe å spise!».

Menigheten har sitt arbeid på bedehus og i kirker. Vi døper våre barn, har dåps- konfirmant- og trosopplæring og aktiviteter for barn, ungdom og familier gjennom sang, lek og fortellinger fra Bibelen.

Vi ønsker å formidle en trygg og god tro som barn og voksne kan ta med seg videre ut i livet. Følg med i høstens program! Velkommen til små og store!

Harkmarkbasaren 2019

En stor begivenhet i Mandal er basaren på Harkmark, som alltid er onsdagen før Skalldyrfestivalen, i år den 7. august.

Den ble gjennomført for 14. gang og selv om dette var en dag med litt usikkert vær, var det som om «Herren» hold sin hånd over det hele og regnet kom ikke før basaren var slutt. Det var bra med folk og god stemning både inne under teltduken og ute på jordet. Tradisjonen tro var det salg av årer i tre omganger og salg av lodd på bok, både for barn og voksne. Fine gevinster var det både på bøkene og til årene. Det var leker for barna. Det var mye god mat og drikke å få kjøpt og her var det stadig kø.

Odd Bjarne Ellefsen ledet det hele og han hadde god hjelp av mange frivillige medhjelpere. Han hadde intervjuer med representanter for alle som

pengene deles mellom. Pengene deles ved at 50% går til og NMS misjonsprosjekt, Mukonosomenighet i Japan og 50% deles mellom Valand bedehus og Kirkesenteret i Mandal.

Det var tale av sokneprest Bjørnar Johnsen Øybekk og sang av Da capo med dirigent Kai Stoveland. Det kom inn 130 000 og det er jo fantastisk.

Björg S. Nikolaisen

SPAREBANKEN SØR

TILT.MEDIA
NYTENKENDE OG EFFEKTIV

GODKJENT DRONEFOTOGRAF
STREAMING - EVENT
DOKUMENTAR - REKLAME

www.TILTMEDIA.no post@tiltmedia.no

Avisen for Mandal og distriktet

Lindesnes
www.l-a.no

Tipstelefon 917 00 100

Gieris Karis plass, Mandal
Tlf. 38 27 10 00 - Faks 38 27 10 01

JØLSTAD
begravelsesbyrå

Mandal - Søgne
Kristiansand

38 14 87 70 (24 timer)

Jolstad.no

BRG

www.brgruppen.no

sjøsanden feriesenter as

Egeland Rør

NORSK FLUID HUSFLIDEN

Store Elvegt. 27 - tlf. 38 27 29 00

Western System

REGNSKAP SØR AS

Regnskapsføring for primærnæringer og annen næringsvirksomhet samt organisasjoner og menigheter.

Gustav Vigelandsvai 39, 4514 Mandal
Tlf. 38 26 44 33 - Faks: 38 26 46 98
E-post: post@regnskapsor.no

AMFI MANDAL

Kontorsenteret as.

Torjusheigata 4, 4501 Mandal Tlf. 38 26 35 50

NØDINGS DELIKATESSE

Arne Frivoll TRANSPORT

Salg av:
• Skjellsand
• Kjetting
• Løfteutstyr
• Lastsikring
• Diverse rekvisita

Sti - Tofteveien 80, 4516 Mandal
Tlf. 38 26 87 12 - M. 917 84 445
E-post: atorfr@online.no

AB Senteret AS

Postboks 277 - 4503 Mandal
Telefon: 38 27 17 50

EIKAAS

BAKERI, DAGLIGVARE OG BENSINSTASJON
ALLTID ÅPENT

elon

Store Elvegata 87
4517 Mandal
Tel. 38 26 01 01

YX Holum

Møll Bensinstasjon AS
4519 Holum

MB MANDAL BILTEKNIKK A/S

Sommerkroveien 2, Skinsnes - tlf. 38 26 11 00

GRAVMONUMENTER SKIFER & GRANITT

- Nye monumenter - Tilskjært på mål
- Navnetilføyelser - Skiferfliser
- Oppussing, omsliping - Bruddskifer

Sørlands STEIN a.s

Vigeland - 4520 Sør-Audnedal Tlf.: 38 25 64 00
Fax: 38 25 78 60 post@sorlandsstein.no
www.sorlandsstein.no

Søgne og Songdalen Begravelsesbyrå

Tlf. 38 05 01 35 - hele døgnet
Innehaver: Kjell Dahl

SPAR

HOLUM NÆRKJØP AS

PETTERSEN VESTBAKKE & Co
ADVOKATFIRMA

Advokat Åshild Schmidt, tlf. 930 84 244

Aurebekk Gartneri as

Konsmo hus
Konsmo Fabrikker a.s

bay auto
ford i sør

Tlf. 38 27 23 00

ÅPNINGSTIDER
Man - fre: 07:30-16:00 / Tors: 07:30-19:00 / Lør: 10:00-14:00

Elektro Sør
www.elektro-sor.no

DØGNVAKT/SENTRALBORD
38 27 13 90

GULLSMED DANIELSENS EFTF.

WALVICK BYGG

ENDRE WALVICK
Tlf. 97 06 32 35

edgars BAKERI KONDITORI
1906

Tlf. 38 27 15 55
Mandal

TRYGG

Nøstet Kjetting a-s

HJORTELANDS
Aut. Rørleggerforretning AS

Marnav. 29B
Tlf. 38 26 23 91 - 4517 Mandal

Vi kan tilby selskapslokale for inntil 100 personer. Bryllup, konfirmasjon, bursdag, blåtur med aktiviteter.

UTKJØRING AV KOLDTBORD, SNITTER OG KAKER

Utleiehytter/hus 2-10 personer.
Tlf. 975 69 121
information@hogestveitnaturcamp.no
www.hogestveitnaturcamp.no

GHV
Systeminnredning

www.ghv.no • 38 01 55 90

Kvalitet og trygghet gjennom 40 år!

- Gulv - Himling - Vegg
- Spesialinnredning
- Akustisk regulering
- Foldevegg
- Teleskoptribune
- Solskjerming
- Fasadearkitektur

SOLSKJERMING
FOR NÆRINGSBYGG

SPESIAL PRODUKTER SØR

STOPP VARMEN - BEHOLD UTSIKTEN!
38 01 55 94 - www.spesialprodukter.no

Boots apotek
ved inngang vest på AMFI Mandal

FARGERIKE MANDAL FARVEHANDEL AS

Kastellgt 11-13, 4514 Mandal - Tel. 38 27 10 50

Mo-stua. Rammeverksted

Finn Vidar Mo, Neseveien 2B, 4514 Mandal
Mobiltelefon: 951 55 577

Gumpens Auto Mandal AS

Sommerkroveien 1, Skinsnes
Tel. 38 27 29 50
V•A•G forhandleren i Mandal

Nordea

BJORVAND & CO
DESIGN / PRINT / PRODUKSJON

Kastellet
- glede i hver smak -

Telefon: 38 60 08 20
www.kastellet.no

happy homes

Besøk vår

BRUKT-BUTIKK.no
Bryggegate v/ Politistasjonen

Vi henter og bringer!
Ring 993 74 254 / 489 97 548

Nå også barneklær 0 - 12 år!

LANDES BEGRAVELSESBYRÅ MANDAL

INGEN EIER ANDRES SORG

VAKTTELEFON HELE DØGNET:
900 98 006

www.landes.no
Halseveien 1, 4517 Mandal
f landesbegravelsesbyra

Takk til våre annonsører som støtter utgivelsen av På kirkebakken.

Din annonse her?

Tel: 489 97 548
oey-braa@online.no

Kurs / møter / selskapsarrangement / minnestund etter begravelse

Dåp

VELKOMMEN TIL DÅP!

Når et barn blir båret til dåp, blir vi minnet om at ingen kan bære seg selv. Gjennom dåpen blir vi en del av et fellesskap som strekker seg over hele verden – og gjennom alle tider. Det er en markering der barnet har alle sine viktigste støttespillere rundt seg, og der Gud lover å følge barnet alle dager.

Kontakt kirkesenteret for informasjon om dåp.

DEN NORSKE KIRKE